

Avgust Senoa:

## Berač Luka

11

Povest iz vaškega življenja

Pisar je začel o vsem razmišljati, kar mu je berač rekel, in je smehljaje se majal z glavo. Njemu se je zdelo sprva vse to tako smešno in noro. Luka da bi spal v mehki postelji, da bi nosil celo obleko, da bi imel dom in ženo, ta isti Luka, ki je doslej čepel v blatu! Pa kaj bi jaz moral biti, si je zašepetal, jaz s svojo glavo, ko meni tak capin postati cel človek!

Toda Luka ima denar, Mikica pa ga nima. To ga je peklo, da nima on Lukovih zadolžnic. Še več! Luka mu da zaslužiti, lahko bi rekel, toliko mu da zaslužiti, da pisar od tega živi. Zdaj naj postane pravi kmet, naj se da na koruzo in pšenico namesto na zadolžnice. Tedaj Mikica ne bo imel več dela, še huje mu bo. Ko bi mogel do tega denarja priti! Toda zadolžnice nič ne pomagajo. Potrpeti bo treba, paziti ho treba, Luka je moder.

### IV.

Urno je hitela Mara iz mesta. Že je stalo sonce visoko na nebu, bilo je blizu poldneva, do vasi pa je še precejšen kos poti. V mestu je prodala mleka in sira ter nakupila to in ono za dom; tako se je s prodajo in nakupovanjem zamudila.

Mudi se ji, kar strah jo je. Oče je strog, ko v mestu poldne zazvoni — zvonjenje pa se čuje do Jelenja —, morajo tudi domači težaki imeti svoj obed, da, kum Martin je kakor ura, to vedo tudi gospoda v mestu.

Da bi si skrajšala pot, je mahnila Mara počez čez polje. Hiteč se je razgrela, lica so ji gorela od hitre hoje, mornala si je razvezati ruto. Vse je bilo okoli nje tiho in vedro, vse se ji je smejalo in čudilo, ona pa ni videla ne trna ne grma, ampak je šla, ko da si jo navil. Kar iznenada je nekdo za njo zavriskal in zaklical:

»Oj, Mara-a!«

Dekle je kleenilo na ta nenadni klic, skoroda ji je padla košara z glave. Toda naglo se je zbrala — kajti straha ni poznala —, ozrla se je in pogledala, kdo je. Pa je imela kaj gledati! Bog, Bog! Zardela je kakor rdeča pisanka in odrevenela, da je bila trda ko oni kolec v ograji, rekel bi, da so se ji noge vdrle v zemljo. Toda oči, oči! Ti ljubi Bog! Sukale so se in bliskale, kakor da jo vročina kuha. Bog vedi, kaj je to in zakaj tako!

Ona je stala, a z lahnim korakom, napol v skoku se je bližal dekletu od mestne strani mlad možki, vitek, postaven in močen. Gledal je jasno pred se, ponosno je dvigal glavo, mlatil z rokami in se zibal, ko da pleše kolo. Na njem je kmečki jopič in pisan telovnik, bele hlače, visoki škornji, toda na glavi nima navadnega klobuka, temveč rdečo konjeniško kapo, gizdavo nataktno, za kapo pa šopek. Lep je fant, Boga mi, res lep.

Mara ko da dvomi, ali je pravi; roko je nastavila na oči.

Da, da! Andro je, Pavlekovičev Andro. Zdaj je Mara drugič zažarela, še močnejše je zažarela, povesenih oči, z drobnimi, počasnimi koraki je nadaljevala pot proti vasi. Toda fant je vražji, misliš, da ga vile nosijo. Še pol očenaša nisi utegnil izmoliti, že je bil zraven nje.

»Hvaljen Jezus, Mara!« je rekel Andro od srca, zavihal si je brk in z enim očesom mežiknil dekletu.

»Na vekomaj — vi?« je tiho odzdravila Mara, gledala v zemljo, vzdihnila in pogledala Andra, pogledala ga tako nekako, Bog si ga vej, kako.

Andro se je nasmehnil in ponudil dekletu srečo:

»Da! Jaz, Mara! Ali vam je žal?«

Dekle je plesnilo z jezikom, zganilo z rameni in ga skrivaj ošinilo z očmi.

»Zakaj bi mi bilo žal!« je odvrnila in umaknila roko, kakor da jo je nekaj zapeklo.

Potem je mirno nadaljevala:

»Kdaj ste prišli, Andro?«

»Ha, danes, davi z vlakom z Ogrskega.«

»Ali ve kum Pavlekovič, da ste prišli?«

»Ne ve. Pričakuje me o novem letu. Toda nas, ki smo služili na konjih, so pustili prej domov pa sem, hvala Bogu, tu prej, ko sem računal.«

»Ali ste bili daleč?«

»Da, v Subotici tam.«

»In bilo vam je lepo?«

»Eh! Hvala za to soldaško lepoto, ko si privezan kakor tvoj konj. Vidi človek nekaj sveta, da! Ali jaz sem ga sit, na, do vrha glave. Svoja tri leta sem odslužil, hvala Bogu, zdaj sem svoj, zdaj se lahko tudi oženim.«

»In ne pojedete več v soldate?«

»To se pravi, če bi se cesar s kom potolkel, ali časniki pišejo, da bo mir.«

»Pa dobro!«

»Oče mi je zdrav?«

»Je, hvala Bogu! Minulo zimo ga je nekaj prijel, ali zdaj je dobro.«

»In kum Martin?«

»Zdrav do božje volje, Andro.«

»Kako je v vasi?«

»Vse po starem. Nekaj jih je pomrlo, nekaj se jih je rodilo. Samo dve sta se omožili, odkar vas ni bilo, Jaga in Dora.«

»Dve! Boga mi, malo. Kako to?«

»Slabi so časi, svatba je draga.«

»A vi, Mara, nič? Pri vas doma je vendar božji blagoslov.«

Dekle je začudeno pogledalo fanta. Nekaj jo je užalilo, hudo užalilo. Sklonila se je in živo odgovorila:

»Je, hvala Bogu, meni pa še ni sile.«

»Prišel bo vrag po svoje, a?« se je zahahal lepi mladenič in zadovoljno pogledal po dekletu.

»Kaj mi to govorite? Lepe reči so vas pri soldatih naučili.«

»E, pogledj jo, kako je modra! Vprašam jo po soboti, pa mi za petek odgovori. Ali vam ni nobeden ponudil jabolka?«

»Mi je, res, dva sta mi.«

»A vi?«

»A jaz!« je zasukala Mara glavo. »Oče je dejal: Naj ti je po volji! Jaz pa sem rekla: Nočem.«

»Zakaj?«

»E, če pa ni bil nobeden pravi.«

»A tako! Mislil sem, da se močiti nočete,« se je pošalil Andro.

»Nisem nora. Zakaj se ne bi? Menda ne bom ostala za seme pri hiši! Kamor vse, tja tudi jaz, če Bog da. Zakaj neki sem živa?«

»E, saj bi mogli tudi k nunam. Te nimajo moža.«

»Ali pa bi vi šli k menihom?« se je razjezilo dekde. »Moja grešna duša tudi tako more moliti. Ne mora biti vsak že na zemlji svetnik. Toda čujte! Lepo ste se pri soldatih spremenili, čisto so vam obrnili kožo.«

»Ha, ha, ha! Glej, glej, kako se Marica kuja! Nekaj ji ni prav.«

»Dajte mi mir! Nisem zato, da bi me kdo imel za norca.«

»Aj, aj!« je pokimal Andro, »zdaj je norcev dovolj. Bog ve, ali je katera božja duša name mislila, medtem ko so me tam na Ogrskem sukali in kresali?«

»Je, naš pijani župan. Vsakokrat je pri maši vprašal kuma Pavlekoviča: Kaj piše Andro?«

»Ah, pijani župan! Nihče drugi?«

»Kaj naj bi? Saj bi bil norec.«

»Pa ko bi kaka ženska glava mislila?«

»Bila bi še večji norec.«

»Ooo! Nikar! Tako se nisva zmenila. Čakaj me, čak!« je vzkliknil Andro pa skočil pred deklo in jo ujel za obe roki, da se ni mogla ganiti.

»Mara!« je rekel. »Ali je ženska pamet res kratka?«

(Dalje sledi)

### Radij — najopasnejša kovina

V bodoči vojni bodo bombardirali mesta iz zraka in težko bo preprečiti, da pri tem ne bodo prizadete in uničene celo bolnišnice. Velike države se zaradi tega že pripravljajo, da jih ne zadene takšna nesreča in grade bolnišnice pod zemljo, kamor ne bo segel učinek bomb. Posebno pozornost posvečajo shrambam za radij. Že v sedanjih bolnišnicah hranijo radij v posebnih svinčenih skrinjah, ki jih obdajajo debele plošče. Te plošče so vgrajene v zidove, poleg tega leži radij v komorah, ki so hermetično zaprte. Če bi bomba priletela na takšno shrambo in jo raztresčila, bi nastala velika nevarnost za ljudi, kajti radij bi se utegnil razpršiti. Da se to prepreči, je angleška vlada sklenila, da se mora v vsaki bolnišnici, ki razpolaga z radijem, zgraditi poseben hodnik globoko pod zemljo. V teh hodnikih, ki bodo pod več metrov debelim betonom, bodo v bodoče hranili radij, ki je najdragocenejša, a tudi najbolj nevarna kovina na svetu, ker vse pože, kar pride nezavarovano v njegovo območje. V štirih londonskih bolnišnicah so takšna zaklonišča že zgradili, v ostalih jih gradijo zdaj. Hodniki so povprečno 50 m globoki, njih zidovi so iz svinca in jekla. Svinčene plošče na vsaki strani so pet pedl debele. Vsem imejteljem radija je angleška vlada priporočila, naj na enak način zasigurajo dragoceno kovino, da ne bo nesreč radi nje. V Angliji razpolagajo trenutno s 120 graml radija.

\*

### Pobarvani psi

Na pariških cestah je videti že nekaj časa sem novo modno norost. To so psi, ki jih pobarvajo po volji njih lastnikov, oziroma lastnic, tako da lahko srečaš najbolj pisane pse. Od jako rdečih do temno zelenih dobiš vse odtenke. Tudi belo-črne karirane pse je videti na pariških ulicah.